



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 32/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom Mgr. Petrom Luptákom, Nám. Štefana Moyzesa 3, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 NcC 10/2021-184 z 20. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. decembra 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením rozhodol krajský súd o vecnej a miestnej príslušnosti Okresného súdu Žiar nad Hronom na konanie o návrhu sťažovateľov po tom, čo žalovaná strana sporu účinne podala odpor proti platobnému rozkazu.

3. Spor o príslušnosť medzi súdmi tej istej inštancie vznikol za zvláštnych okolností prípadu, keď proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica podal žalovaný odpor, ktorý doručil tomuto súdu dvojako, a to v elektronickej podobe bez zaručeného elektronickeho podpisu a v listinnej podobe (v oboch formách v zákonnej lehote, pozn.). Okresný súd Banská Bystrica po vykonaní príslušných procesných úkonov postúpil vec Okresnému súdu Žiar nad Hronom ako súdu príslušnému v zmysle návrhu sťažovateľov na pokračovanie v konaní podľa § 10 ods. 3 a 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínamom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o upomínacom konaní“ alebo aj „ZoUK“). Okresný súd Žiar nad Hronom vrátil spis Okresnému súdu Banská Bystrica z dôvodu, že sa nevysporiadal s odporom, ktorý nebol autorizovaný podľa osobitného predpisu. Okresný súd Banská Bystrica preto následne vydal uznesenie č. k. 10 Up 564/2018 z 19. februára 2021, výrokom ktorého odmietol odpor proti platobnému rozkazu (ďalej len „uznesenie o odmietnutí odporu“). V rámci odôvodnenia tohto uznesenia však špecifikoval, že odmieta iba odpor podaný mailom a zdôraznil, že odpor doručený v listinnej podobe postupuje príslušnému súdu na prejednanie podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pretože ho vyhodnotil ako správne podaný a s vecným odôvodnením. Okresný súd Žiar nad Hronom opätovne vrátil vec spolu so spisom Okresnému súdu Banská Bystrica ako nedôvodne postúpený, pretože podľa jeho názoru ide v dôsledku vydania uznesenia o odmietnutí odporu o právoplatne skončenú vec. Okresný súd Banská Bystrica s vrátením veci nesúhlasil, na čo Okresný súd Žiar nad Hronom predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o spore o príslušnosť.

4. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uznal, že uznesenie o odmietnutí odporu vykazuje formálnu vadu spočívajúcu v nesúlade jeho výroku s odôvodnením, avšak dané rozhodnutie posudzoval ako celok s tým, že úmyslom Okresného súdu Banská Bystrica bolo odmietnuť iba odpor podaný žalovaným v elektronickej podobe. Odpor v listinnej podobe nemohol Okresný súd Banská Bystrica odignorovať len z dôvodu, že mu predchádzal odpor v elektronickej podobe bez autorizácie v inej forme než predpisuje zákon o upomínacom konaní. Krajský súd vyslovil názor, že podľa § 125 ods. 2 CSP by žalovaný mohol v upomínacom konaní v lehote 10 dní doručiť odpor v listinnej podobe, čím by zhojil nedostatok formy odporu podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní. S ohľadom na to uzavrel, že odpor podaný žalovaným v listinnej podobe v zákonnej 15-dňovej lehote nevykazuje žiadne vady, vyvolal dôsledky uvedené v § 11 ods. 1 ZoUK, a teda boli splnené podmienky na postúpenie veci príslušnému súdu (§ 14 ods. 1 a 3 ZoUK) na jej prejednanie podľa CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú správnosť záverov krajského súdu. Poukazujúc na relevantnú právnu úpravu vyjadrujú presvedčenie, že ak sa odpor podáva elektronicke, musí byť podaný prostredníctvom formulára, ktorý musí byť autorizovaný (§ 11 ods. 2 ZoUK). Nedodržanie tejto formy má mať za následok jeho odmietnutie [§ 12 ods. 1 písm. c) ZoUK]. Z toho vyvodzujú, že nesprávnosť formy podaného odporu nie je možné zhojiť jeho doplnením v listinnej podobe do 10 dní, teda postupom podľa § 125 ods. 2 CSP, tak ako to v danej veci urobil žalovaný. Okresný súd Banská Bystrica teda mal odpor bez ďalšieho odmietnuť.

6. Nadväzne sťažovatelia poukazujú na záväznosť a nezmeniteľnosť výroku uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica, ktorým bol odmietnutý odpor žalovaného a ktorým bola vec podľa ich názoru právoplatne skončená a nie je možné v nej pokračovať. To je dôvodom, pre ktorý krajský súd nemohol rozhodnúť o vecnej a miestnej príslušnosti Okresného súdu Žiar nad Hronom. V tejto súvislosti kritizujú odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom krajský súd uprednostnil odôvodnenie uznesenia o odmietnutí odporu pred jeho výrokom, čo považujú za neakceptovateľné a právne neudržateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľov o porušení ich práv napadnutým uznesením, ktorým krajský súd rozhodol o tom, že príslušným na konanie je Okresný súd Žiar nad Hronom, čím „odobril“ pokračovanie v konaní podľa Civilného sporového poriadku, hoci vec je podľa názoru sťažovateľov právoplatne skončená.

8. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia, ktoré je rozhodnutím procesným, a podstatu argumentácie sťažovateľov tkvejúcu v spochybňovaní záveru krajského súdu, čo sa týka riešenia procesného chaosu spôsobeného súdmi nižšej inštancie, je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej, a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. Problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018).

10. Vychádzajúc z načrtnutých mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd sa oboznámil s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu, aby posúdil opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti.

11. Hoci posudzovanie odporu žalovaného nebolo predmetom napadnutého uznesenia, pretože krajský súd rozhodoval o spore o príslušnosť medzi súdmi nižšej inštancie, nepochybne s posudzovanou vecou úzko súvisí, čo správne konštatoval i krajský súd. Východiskom sa mu stala právna úprava upomínacieho konania (§ 15 ZoUK), ktorá explicitne predpokladá použitie Civilného sporového poriadku na toto konanie (ak tento zákon neustanovuje inak), okrem § 126 CSP. S ohľadom na to krajský súd konštatoval, že aplikácia § 125 ods. 2 CSP v upomínacom konaní nie

je vylúčená a žalovaný mohol v lehote 10 dní doručiť odpor v listinnej podobe, čím by zhojil nedostatok formy odporu podľa § 11 ods. 2 ZoUK. Ústavný súd už len nad rámec uvedeného názoru uvádza, že ak odpor v (zákonom dovolenej) listinnej podobe podal žalovaný včas, tento už plnohodnotne sám osebe vyvolal účinky spojené s jeho podaním bez ohľadu na to, v akej neperfektnej podobe bol súdu doručený predtým, a teda nebolo potrebné naň prihliadať ako na doplnenie („zhojenie“) odporu podaného elektronicky bez autorizácie. Z uvedeného dôvodu nebolo potrebné ani to, aby Okresný súd Banská Bystrica osobitným spôsobom rozhodol o odmietnutí odporu podaného elektronicky, keďže listinná forma zodpovedala zákonnej forme jeho podania a spĺňala i podmienku včasnosti. Koniec koncov, takto Okresný súd Banská Bystrica podaný odpor posúdil prvýkrát, keď po zabezpečení vyjadrenia sťažovateľov k podanému odporu postúpil vec Okresnému súdu Žiar nad Hronom, na ktorom malo konanie pokračovať (§ 14 ZoUK).

12. Namiesto toho však vývoj veci vyústil do vydania uznesenia o odmietnutí odporu, ktoré sa stalo sporným a pre ktoré Okresný súd Žiar nad Hornom odmietal svoju príslušnosť. Je pravdou, že výrok sporného uznesenia vykazuje formálnu vadu, keďže až z jeho odôvodnenia je zrejmé, že boli posudzované obe formy podaného odporu zvlášť a ku ktorej z nich sa výrok sporného uznesenia vzťahuje. Nemožno poprieť i správnosť všeobecného pravidla, ktorým argumentujú sťažovatelia a podľa ktorého je výrok rozhodnutia právne záväzný. Avšak v situácii, keď je odpor bez pochyb podaný včas, v zákonnej forme a s vecným odôvodnením, nemožno túto okolnosť prehliadnúť s poukazom na právnu záväznosť (zjavne vadného) výroku rozhodnutia nekorešpondujúceho skutočnosti, ktoré bolo vydané za procesného chaosu. Išlo by o prílišný formalizmus vedúci k zjavnej nespravodlivosti.

13. Spravodlivosť je hodnotovým princípom spoločným pre všetky demokratické právne poriadky a v procese, v ktorom súd aplikuje a interpretuje právo, musí byť vždy prítomná. Z toho vyplýva, že pri každom procese rozhodovania a prijímania súdneho rozhodnutia musí byť zohľadnená nielen zákonnosť, ale aj spravodlivosť. Krajský súd v procese svojho rozhodovania na tieto aspekty evidentne prihliadal, keď nepodľahol formalizmu, ale na podanie odporu a na následnú problematiku príslušnosti súdov nazeral v širších súvislostiach, pretaviac ich do napadnutého uznesenia. Prihliadajúc na špecifické okolnosti prejednávanej veci ho ústavný súd nepovažuje za svojvoľné, ústavne neakceptovateľné či zasahujúce do podstaty práv sťažovateľov. Celistvé posudzovanie výroku a odôvodnenia sporného rozhodnutia o odmietnutí odporu bolo na mieste, pretože výrok o odmietnutí odporu sám osebe nezodpovedal skutočnosti.

14. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, že ak odpor podaný stranou sporu bol podaný včas a v zákonnej forme, a teda už svojím podaním vyvolal zamýšľané právne účinky, je úplne bez významu následný procesný chaos konajúcich súdov. Z rovnakého dôvodu možno konštatovať absenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením a porušením označených práv sťažovateľov. Zákonom predpokladaným účinkom podaného odporu je totiž zrušenie platobného rozkazu (§ 11 ods. 1 ZoUK), pokračovanie v konaní, pokiaľ to žalobca navrhol (§ 14 ods. 1 ZoUK) a postúpenie veci príslušnému súdu na jej prejednanie podľa CSP (§ 14 ods. 3 CSP). Preto krajský súd nemohol o príslušnosti rozhodnúť inak než napadnutým uznesením. V opačnom prípade by už nezvratným spôsobom uprel protistrane právo na súdnu ochranu v podobe jedinej príležitosti na obranu proti uplatnenému nároku, a to iba v dôsledku pochybení konajúcich súdov. Zmätočný postup okresných súdov nemôže ísť na úkor strany sporu, ktorá si splnila svoje zákonné povinnosti

a riadiac sa účinnou právnou úpravou očakáva prejednanie svojej veci na príslušnom súde s možnosťou uplatnenia svojich procesných práv. Krajský súd napadnutým uznesením naplnil úlohu všeobecných súdov aktívnym spôsobom a efektívne zabezpečil základné právo na súdnu ochranu v aspekte prístupu k súdu aj v aspekte rovnosti zbraní. Súčasne takýto postup v spore o príslušnosť, ktorý je „mikrosporom“ na úrovni súdov, a nie strán sporu, nemá za následok to, že by v budúcnosti malo byť vydané rozhodnutie porušujúce práva sťažovateľov.

15. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie založené na prísne individuálnych okolnostiach veci nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia práv sťažovateľov, a preto ústavný súd ich ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu